

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету

педагогіки і психології

_____ проф. Олефіренко Т.О.

«____» _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Психологія загальна»

освітнього рівня бакалавр

галузі знань 01 освіта

спеціальності 013 Початкова освіта

Шифр за навчальним планом ПП1.01

Київ
2021 рік

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми Психологія загальна затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова «___» _____ 2019 року, протокол № ____ .

Розробник програми: доктор психологічних наук, професор Співак Л.М.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології і педагогіки

“30” серпня 2021 року, протокол № 1

Завідувач кафедри _____ Лапченко І.О.

I. Опис дисципліни
Шифр дисципліни ПП1.01

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни	Методи навчання і форми контролю	
Галузь знань 01 Освіта/ Педагогічна	Кількість кредитів – 4	Методи навчання: Пояснювально-ілюстративні методи. Інтерактивні методи. Розв'язування психологічних завдань. Використання методів самостійної роботи студентів по осмисленню та засвоєнню матеріалу – самостійний пошук інформації, конспектування першоджерел, ведення психологічних тематичних словників, написання рефератів. Використання прийомів щодо проблемного викладення матеріалу: формулювання пізнавальної задачі, порівняння різних точок зору та різних підходів. Форми поточного контролю: модульний контроль Форма підсумкового контролю: екзамен	
Спеціальність Початкова освіта	Загальна кількість годин - 120 год.		
Освітній рівень бакалавр	Лекції:		
	Денна		Заочна
	Семінарські заняття:		
Нормативна	28год.		6 год.
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом 1-й	Самостійна робота:		
	52 год.		104 год.
Семестр 1-й			
Тижневе навантаження - аудиторне: 4 год. - самостійна робота: 6 год.			
Мова навчання - українська	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
	56,7%:43,3%	13,3%:86,7%	

Предмет вивчення навчальної дисципліни є формування основних понять і категорій загальної психології, визначення сутності й загальних закономірностей виникнення, функціонування та розвитку психіки, основ психологічних знань, які необхідні для глибокого розуміння й міцного засвоєння інших психологічних дисциплін, пов'язаних з діяльністю педагога.

Міждисциплінарні зв'язки з курсами «Вікова психологія», «Соціальна психологія»

Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Психологія загальна» є формування у студентів адекватного уявлення про предмет, методи та завдання загальної психології, її основні категорії.

Завданнями викладання навчальної дисципліни «Психологія загальна» є ознайомлення студентів із основними закономірностями функціонування та розвитку психіки людини.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p><i>Знати:</i></p> <p>ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання</p> <p>ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p><i>Вміти:</i></p> <p>ПРН3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.</p> <p>ПРН13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.</p> <p>ПРН17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.</p>	<p>ЗК1.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ФК2.Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.</p> <p>ФК16. Здатність презентувати себе як фахівця, який спроможний надати кваліфіковану допомогу; здатність викликати симпатію, довіру; зацікавлювати, вести за собою, заохочувати, підтримувати, заспокоювати, переконувати, вмотивовувати.</p>

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 4 кредити ЄКТС 120 годин.

Примітка. У зв'язку з дією коронавірусу COVID-19 заплановано змішане навчання: аудиторна та дистанційна форми. Дистанційна форма – на платформі Google meet. Якщо заняття відбудеться у дистанційній формі, то навпроти виду заняття у тематичному плані позначено букву *д*.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна форма навчання)				
		Аудиторні, дистанційне навчання	Лекції	Семінарські	Лабораторні	СРС	Аудиторні	Лекції	Семінарські	Лабораторні	СРС
1.	Тема 1. Предмет психології і методи психології	6	4	2		4	2	2			8
2.	Тема 2. Розвиток психіки і свідомості	6/4	4 д	2		5	1		1		10
3.	Тема 3. Психологія особистості в діяльності	4/2	2 д	2		3	2	2			6
4.	Тема 4. Спілкування	3/2	2 д	1		3	1		1		6
5.	Тема 5. Мова і мовлення	3/2	2 д	1		3					6
6.	Тема 6. Група і колектив	6/4	4 д	2		4	1		1		8
7.	Тема 7. Увага, відчуття, сприймання	10/6	6 д	4		4	2	2			8
8.	Тема 8. Пам'ять	4/2	2 д	2		4	1	1			8
9.	Тема 9. Мислення	4/2	2 д	2		4	1	1			8
10.	Тема 10. Уява	4/2	2 д	2		3					6
11.	Тема 11. Емоції та почуття	4/2	2 д	2		3	1		1		6
12.	Тема 12. Воля	4/2	2 д	2		3	1		1		6
13.	Тема 13. Темперамент	3/2	2 д	1		3	1	1			6
14.	Тема 14. Характер	3/2	2 д	1		3	1	1			6
15.	Тема 15. Здібності	4/2	2 д	2		3	1		1		6
Разом:		68/36	40	28		52	16	10	6		104

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	3.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього	в т.ч. лекцій
1.	Змістовий модуль 1.		
1.1	<p style="text-align: center;">Введення в загальну психологію. Особистість в діяльності та спілкуванні у групах і колективах</p> <p>Тема 1. Предмет психології і методи психології <i>Зміст теми</i> Визначення психології як науки. Зміна і розширення предмета психології з давніх часів до наших днів, доповнення її теоріями і методами інших наук. Приклади явищ, які вивчає сучасна психологія, доступність і складність їх наукового пізнання. Система феноменів, що вивчаються сучасною психологією. Поділ психічних явищ на процеси, властивості та стани. Відносність такого поділу. Поняття про психіку, її функції. Основні загальні та часткові поняття, за допомогою яких описуються явища, що вивчаються психологією. Проблема метода дослідження та його значення для науки. Методологія і методи психологічних досліджень. Загальна характеристика психологічного дослідження, основні його етапи. Вимоги до проведення психологічного дослідження. Організаційні методи: лонгітюдний, порівняльний та комплексний. Емпіричні методи – спостереження та самоспостереження, їх пізнавальна роль, достоїнства та недоліки; експеримент та його види; тести; методи опитування; метод аналізу продуктів діяльності; психосемантичні методи. Методи інтерпретації та обробки отриманих даних. <i>Рекомендовані інформаційні джерела основні:</i> [1; 2]; <i>додаткові:</i> [1; 2; 4; 5; 8-11; 13; 14; 16].</p>	10	4
1.2	<p>Тема 2. . Розвиток психіки і свідомості <i>Зміст теми</i> Розуміння психіки різними науковими теоріями. Рефлекторна природа психіки. Особливості психічного відображення. Розвиток психіки тварин. Виникнення психічного відображення. Розвиток нервової системи. Норми поведінки тварин. Відмінності психіки людини від психіки тварин. Біологічні передумови виникнення свідомості людини. Свідомість як форма відображення людиною дійсності. Структура свідомості. Значення та смисл як складові свідомості. Роль мовлення у функціонуванні людської свідомості. Несвідоме, його прояв у психічних процесах, властивостях та станах людини. <i>Рекомендовані інформаційні джерела основні:</i> [1; 2]; <i>додаткові:</i> [1; 2; 4; 5; 8-11; 13-15].</p>	11	4
1.3	<p>Тема 3. Психологія особистості в діяльності <i>Зміст теми</i> Характеристика різних підходів до визначення особистості. Індивід, особистість та індивідуальність. Індивідні та особистісні якості людини. Установки та прагнення. Ідеали,</p>	7	2

	<p>переконання, світогляд особистості. Самоактуалізуюча особистість. Поняття про діяльність. Предметний характер людської діяльності. Потреби як джерело активності особистості. Мотиви діяльності. Поняття про інтеріоризацію та екстеріоризацію. Дії, їх види та структура. Засвоєння діяльності. Знання. Орієнтувальна основа діяльності. Навички та вміння. Формування навичок та основні закономірності вправлянь. Основні види діяльності особистості – гра як вид діяльності; учіння як діяльність, спрямована на засвоєння знань, вмінь і навичок та на розвиток учня; праця як діяльність.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела основні:</i> [1; 2]; <i>додаткові:</i> [1; 2; 4; 5; 8-11; 13; 14].</p>		
1.4	<p>Тема 4. Спілкування</p> <p><i>Зміст теми</i> Поняття про спілкування. Зміст спілкування. Засоби спілкування: мова, немовні засоби (жести, міміка, розміщення партнерів один щодо одного, зображення). Рівні спілкування: макрорівень, мегарівень, мікрорівень. Види спілкування: міжособистісне, особистісногрупове, міжгрупове. Спілкування безпосереднє, опосередковане, тривале й короткотривале, закінчене й незакінчене. Соціальна ситуація спілкування. Психологічна сумісність та її види. Конфлікт і міжособистісні стосунки. Структура спілкування: комунікативна, інтерактивна, перцептивна. Сторони спілкування. Механізми сприйняття людини людиною: ідентифікація, рефлексія, стереотипізація. Методи вивчення спілкування.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела основні:</i> [1; 2]; <i>додаткові:</i> [1; 2; 4; 5; 8-11; 13; 14; 16].</p>	6	2
1.5	<p>Тема 5. Мова і мовлення</p> <p><i>Зміст теми</i> Поняття про мову і мовлення. Походження мови. Функції мовлення: означення, узагальнення, комунікації. Три сторони комунікації: інформаційна, виразна, волевияви. Форми мовлення: зовнішнє і внутрішнє. Види мовлення усне (діалогічне і монологічне), писемне мовлення, їх психологічна характеристика. Мовленнєві властивості особистості.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела основні:</i> [1; 2]; <i>додаткові:</i> [1; 2; 4; 5; 8-11; 13; 14].</p>	6	2
1.6	<p>Тема 6. Група і колектив</p> <p><i>Зміст теми</i> Поняття про групу. Велика та мала група. Види малих груп. Структура малої групи. Позиція, статус, внутрішня установка та роль. Керівництво та лідерство в групі. Стилі лідерства: авторитарний, демократичний та ліберальний. Колектив як група вищого рівня розвитку. Методи вивчення малих груп та колективів. Критичні періоди у розвитку групи. Міжособистісні взаємини у групах та колективах. Неприятливі відносини в групі, джерела їх виникнення та негативні наслідки. Типи міжособистісних конфліктів і способи їх розв'язання. Соціометрична картина внутрішньогрупових взаємодій. Ефективність групової діяльності. Шляхи підвищення ефективності діяльності групи. Особливості впливу групи на особистість – позитивний та негативний. Явище</p>	10	4

	<p>конформізму. Інтимні міжособові стосунки: дружба, ворожість, любов.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела основні: [1; 2]; додаткові: [1; 2; 4; 5; 8-11; 13; 14].</i></p>		
2	<p align="center">Змістовий модуль 2.</p> <p>Пізнавальні та емоційно-вольові психічні процеси.</p> <p>2.1 Індивідуально-психологічні властивості особистості</p> <p>Тема 7. Увага, відчуття, сприймання</p> <p><i>Зміст теми</i> Поняття про увагу. Значення уваги в житті людини. Фізіологічна основа уваги. Психологічні теорії уваги. Функції уваги: активізація, забезпечення вибірковості пізнавальних процесів. Види уваги: довільна, мимовільна, післядовільна, зовнішня, внутрішня, індивідуальна, групова, колективна. Властивості уваги: вибірковість, зосередженість, сталість, обсяг, розподіл, переключення. Методи вивчення уваги. Поняття про відчуття. Значення відчуттів в житті людини. Аналізатори як органи відчуттів, їх будова та функції. Класифікація відчуттів – екстероцептивні, інтероцептивні, пропріоцептивні відчуття. Загальні властивості відчуттів. Чутливість та її вимір. Абсолютний та відносний поріг відчуттів. Приклади порогових значень відчуттів різних модальностей. Закон Вебера-Фехнера. Адаптація та сенсibiliзація органів чуття. Синестезія. Поняття про сприймання, відмінність сприймання від відчуттів, їх взаємозв'язок. Основні властивості сприймання: предметність, константність, цілісність, структурність. Фактори, що визначають інтеграцію відчуттів у цілісні зорові образи: близькість елементів, що сприймаються один до одного; їх подібність, природне продовження та замкненість. Фігура та фон сприймання. Спрямованість особистості та сприймання, аперцепція. Класифікація та види сприймання. Ілюзії зорового сприймання. Сприймання простору, руху та часу. Основні напрями сучасних досліджень психології сприймання.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела основні: [1; 2]; додаткові: [1; 2; 4; 5; 8-11; 13; 14].</i></p>	14	6
2.2	<p>Тема 8. Пам'ять</p> <p><i>Зміст теми</i> Поняття про пам'ять. Значення пам'яті в житті та діяльності людини. Види пам'яті та принципи їх класифікації. Образна, рухова, емоційна та словесно-логічна пам'ять. Довільна та мимовільна пам'ять. Особливості короткотривалої пам'яті, її обсяг та механізми. Смысловая організація довготривалої пам'яті. Неусвідомлюваний характер довготривалої пам'яті людини. Запамятовування як процес пам'яті. Умови ефективності мимовільного запам'ятовування. Умови ефективності довільного запам'ятовування. Відтворення як процес пам'яті, його види. Забування та збереження як процеси пам'яті. Умови успішного збереження матеріалу в пам'яті. Тимчасове забування та його причини. Методи вивчення пам'яті. Уявлення пам'яті. Індивідуальні особливості й типи пам'яті. Управління пам'яттю.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела основні: [1; 2]; додаткові: [1; 2; 4; 5; 8-11; 13; 14].</i></p>	8	2

2.3	<p>Тема 9. Мислення</p> <p><i>Зміст теми</i> Поняття про мислення як вищу форму пізнавальної діяльності. Мислення як узагальнене та опосередковане відображення дійсності. Характеристика розумових дій. Розумові операції: аналіз, синтез, узагальнення, порівняння, абстракція. Логічні форми мислення – судження та умовиводи, їх види. Поняття, види понять. Мислення як процес постановки та розв'язання теоретичних і практичних задач. Мислення й розуміння. Мислення й мовлення. Значення слова як одиниці мислення й мовлення. Зв'язок мислення й мовлення. Види мислення: наочно-дійове, наочно-образне та понятійне. Індивідуальні особливості мислення. Теорії мислення. Асоціативна теорія мислення. Логічна теорія мислення С. Л. Рубінштейна.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>основні:</i> [1; 2]; <i>додаткові:</i> [1; 2; 4; 5; 7-11; 13; 14].</p>	8	2
2.4	<p>Тема 10. Уява</p> <p><i>Зміст теми</i> Поняття про уяву, її відмінність від образів пам'яті та сприймання. Роль уяви у житті людини. Основні функції уяви: активізація наочно-образного мислення, управління емоційно-потребовими станами, довільна регуляція пізнавальних процесів, створення та реалізація внутрішнього плану дій, програмування поведінки, управління фізіологічними станами. Фізіологічна основа уяви. Мислення й уява. Аналітико-синтетичний характер процесів уяви. Способи створення образів уяви: аглютинація, гіперболізація, схематизація, типізація, акцентування. Види уяви: активна, пасивна, репродуктивна, творча – їх особливості. Взаємозв'язок уяви з органічними процесами. Роль фантазії в ігровій діяльності дитини та творчій діяльності дорослого.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>основні:</i> [1; 2]; <i>додаткові:</i> [1; 2; 4; 5; 8-11; 13; 14].</p>	7	2
2.5	<p>Тема 11. Емоції та почуття.</p> <p><i>Зміст теми</i> Поняття про емоції та почуття. Значення емоцій та почуттів в житті людини. Основні функції емоцій: комунікативна, регулятивна, сигнальна, мотиваційна, оцінювальна, стимулююча, захисна. Види емоцій. Форми переживання почуттів – емоції, настрої, афект, пристрасті. Стрес та його особливості. Експресія емоцій. Параметри, за якими оцінюються емоційні процеси та стани: інтенсивність, тривалість, глибина, усвідомленість, умови виникнення та зникнення, дія на організм, направленість, спосіб вираження. Емоції та особистість. Вищі почуття: моральні, інтелектуальні, естетичні.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>основні:</i> [1; 2]; <i>додаткові:</i> [1-4; 5; 8-11; 13; 14].</p>	7	2
2.6	<p>Тема 12. Воля</p> <p><i>Зміст теми</i> Поняття про волю, її значення в житті людини, в організації та регуляції діяльності. Підходи і тенденції розвитку уявлень про волю. Вольова регуляція поведінки. Характеристика вольової дії. Структура вольової дії. Подолання перешкод, боротьба</p>	7	2

	<p>мотивів як умова виникнення та здійснення вольового акту. Процес прийняття та виконання вольового рішення. Локалізація контролю. Вольові якості особистості – первинні: сила волі, наполегливість, витримка; похідні: рішучість, сміливість, впевненість, відповідальність, дисциплінованість, принципіальність, діловитість, ініціативність.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>основні:</i> [1; 2]; <i>додаткові:</i> [1; 2; 4; 5; 7-11; 13; 14].</p>		
3. 3.1	<p>Тема 13. Темперамент</p> <p><i>Зміст теми</i> Загальна характеристика темпераменту. Історія становлення типології темпераментів. Тип вищої нервової діяльності як фізіологічна основа темпераменту. Психологічна характеристика темпераменту. Психічні якості, що характеризують темперамент. Типологія темпераментів: сангвінічний, холеричний, флегматичний, меланхолійний. Позитивні та негативні сторони кожного типу темпераменту. Відсутність чистих типів, їх змішаність у більшості людей. Поняття індивідуального стилю діяльності. Зв'язок темпераменту та індивідуального стилю діяльності.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>основні:</i> [1; 2]; <i>додаткові:</i> [1; 2; 4; 5; 8-11; 13; 14].</p>	6	2
	<p>Тема 14. Характер</p> <p><i>Зміст теми</i> Загальне поняття про характер. Характер як система найбільш стійких рис особистості, що проявляють себе в різних видах діяльності, спілкування та взаємодія людини з навколишнім світом. Характер та темперамент людини. Структура характеру. Риси характеру та закономірні зв'язки між ними. Різні підходи до типології характерів. Акцентуйовані типи характерів за К. Леонгардом. Система акцентуйованих характерів підлітків за А. Лічко. Соціальні типи характерів за Е. Фроммом. Характер та особистість. Місце характеру в загальній структурі особистості. Риси характеру та інші риси особистості. Характер та захисні механізми. Характер та воля людини. Характер та мотивація поведінки.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>основні:</i> [1; 2]; <i>додаткові:</i> [1; 2; 4; 5; 7-11; 13; 14].</p>	6	2
3.2	<p>Тема 15. Здібності</p> <p><i>Зміст теми</i> Поняття про здібності. Здібності та діяльність. Різниця між здібностями, знаннями, уміннями та навичками. Різні підходи до визначення здібностей. Кількісна та якісна характеристика здібностей. Структура здібностей. Загальні та спеціальні здібності. Спеціальні здібності вчителів, психологів. Взаємозв'язок та взаємна компенсація різних здібностей. Здібності та успішність діяльності. Поняття обдарованості. Психологічна характеристика обдарованої дитини. Здібності та задатки.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>основні:</i> [1; 2]; <i>додаткові:</i> [1; 2; 4; 5; 8-11; 13; 14].</p>	7	2

4.2. Плани семінарських занять

Теми семінарських занять

Тема 1. Предмет психології і методи психології

1. Становлення психології як науки про сутність і закономірності розвитку психіки; завдання психології.
2. Психологія в системі наук.
3. Основні галузі психології.
4. Фізіологічні основи психіки.
5. Відображувальна та регулююча функції психіки. Механізми саморегуляції поведінки.
6. Основні форми прояву психіки та їх взаємозв'язок.
7. Психологія на сучасному етапі її розвитку. Основні принципи психології.
8. Завдання та структура сучасної психологічної науки.
9. Принципи і загальна організація психологічного дослідження.
10. Методи психологічних досліджень.
11. Поняття про способи кількісної обробки та якісний аналіз даних психологічного дослідження.

Теми доповідей і рефератів:

1. Основні етапи становлення та розвитку психології.
2. Розвиток психології в Україні.
3. Значення психологічних знань для педагогічної теорії й практики.

Рекомендовані інформаційні джерела

основні: [1; 2];

додаткові: [1; 2; 4; 5; 8-11; 13; 14; 16].

Тема 2. Розвиток психіки і свідомості

1. Виникнення психіки як результат еволюції матерії.
2. Матеріалістичне й ідеалістичне розуміння сутності та походження психіки.
3. Умови виникнення та загальні закономірності розвитку психіки і форм поведінки в процесі еволюції тварин.
4. Природа та сутність психіки людини.
5. Нервова система, її виникнення, вдосконалення та роль у розвитку форм відображення у філогенезі.
6. Механізми відображувальної діяльності на різних стадіях розвитку психіки.
7. Відмінності психіки людини від психіки тварин.
8. Суспільно-історичний характер свідомості. Культурно-історична парадигма Л. С. Виготського.
9. Свідомість та її структура. Свідоме і несвідоме в психічній діяльності людини.

Теми доповідей і рефератів

1. Тлумачення поняття свідомості та самосвідомості у провідних психологічних теоріях.
2. Змінні стани свідомості: медитація, гіпноз, вплив наркотичних препаратів та ін. Можливі механізми їх пояснення.

Рекомендовані інформаційні джерела

основні: [1; 2];

додаткові: [1; 2; 4; 5; 8-11; 13-15].

Тема 3. Психологія особистості в діяльності

1. Поняття про діяльність. Діяльність і особистість. Принцип єдності свідомості і діяльності.
2. Структура діяльності.
3. Засвоєння діяльності. Внутрішні і зовнішні компоненти діяльності. Екстеріоризація та інтеріоризація дій.
4. Поняття про навички, вміння, звички.

5. Основні види діяльності (гра, навчання, праця), спільне і відмінне між ними.

Теми доповідей і рефератів

1. Відмінності між активністю, діяльністю та творчістю людини.
2. Психологічний зміст натхнення як творчого стану.
3. Енергопотенціал людини та її здатність до діяльності.

Рекомендовані інформаційні джерела

основні: [1; 2];

додаткові: [1; 2; 4; 5; 8-11; 13; 14].

Тема 4. Спілкування

1. Поняття про спілкування.
2. Значення спілкування в розвитку особистості.
3. Засоби спілкування.
4. Структура спілкування.
5. Умови успішного спілкування.

Теми доповідей і рефератів

1. Спілкування вчителів і учнів.
2. Як знаходити друзів і здійснювати вплив на них?
3. Комунікативна поведінка психолога (педагога) в монологічному виступі перед аудиторією.

Мета: усвідомити особливості комунікативної компетентності для ефективного виступу перед аудиторією та виробити навички встановлення контакту з аудиторією.

1. План для спостереження та аналізу:

1. Аудиторія як суб'єкт спілкування.
2. Умови успішного спілкування з аудиторією.
3. Особистісний вплив промовця на характер спілкування в аудиторії.
4. Етапи спілкування з аудиторією.
5. Засоби спілкування з аудиторією.
6. Ораторське мистецтво промовця як умова переконання.
7. Дискусійний характер спілкування в аудиторії.

2. Психогімнастична вправа «Монолог на тему...»

Мета: оволодіння перцептивною функцією мовлення та прийомами орієнтації на різні типи слухачів.

Групі пропонувало завдання підготувати монолог на тему на вибір, але яка є достатньо легкою для них: «Мій улюблений музичний твір», «Моя улюблена книга, письменник, поет», «Який фільм справив на мене особливе враження і чому?» При цьому передбачалася орієнтація на різні типи слухачів, що відрізняються соціальним статусом, віком, реальністю чи уявністю існування, рівнем обізнаності з предметом мовлення, інтелектуальним та емоційним типами сприйняття. Три варіанти монологу мали бути побудовані на переадресуванні інформації від одного слухача до іншого зі збереженням основної теми. У ролі першого слухача виступав викладач, який був присутній на занятті в момент породження та протікання мовленнєвої діяльності. Після цього необхідно було переадресувати монолог уявному слухачеві — дитині трьох років з установкою на досягнення максимального розуміння дитиною розповіді. Специфіка цього завдання полягала в тому, що при виборі теми першого монологу, учасник, орієнтуючись на викладача, прагнув створити про себе приємне враження і надав перевагу темам, які є складними для трьохрічної дитини, а тому вимагають значних зусиль для спрощення та адаптації.

Третій варіант монологу передбачав його переадресування уявному слухачеві, що відрізняється високою компетентністю в предметі мовлення (композитор, поет, письменник, режисер, критик, художник і т. д.). Складність у тому, що автор монологу не має досвіду спілкування з таким слухачем. Побудова монологу вимагає посиленої відповідальності, достатньої підготовленості, глибоких знань, спеціального стилю ведення розмови.

Після того, як кілька членів групи зроблять спроби складати такі монологи трьох типів, група аналізує їх за такими показниками:

1. Обсяг розповідей, орієнтованих на різні типи слухачів, їх тривалість, темп мовлення.
2. Доступність, переконливість, доказовість з урахуванням можливостей сприймання та розуміння слухачем.
3. Наявність пояснень незрозумілих дитині термінів, понять і навпаки, вживання професійної, наукової термінології у спілкуванні з професіоналом — компетентним слухачем.
4. Забезпечення інтересу до розповіді у слухачів усіх типів, демонстрація ерудиції, досягнення взаєморозуміння.
5. Використання різноманітних прийомів орієнтації інформації на слухачів: прямого чи опосередкованого звертання, опис обстановки, що передувала оповіданню (де відбулася зустріч зі слухачами, як виник привід для початку розмови), стиль оповідання (розмовний, запитально-відповідний, у вигляді казки, байки, з елементами гіперболізації); наявність в оповіданні виховного моменту (чому він навчає, в чому його користь, вплив на моральність і т. п.).

Після заняття дається домашнє завдання скласти три оповідання на одну й ту ж тему, але вже з професійною спрямованістю їхнього змісту. Наприклад, виступ на тему «Психологічні особливості діяльності психолога (педагога)» для учнів, студентів і підлеглих. На наступному занятті обговорювалися виниклі труднощі та особливості за вищевказаними параметрами.

За допомогою цих вправ група отримує можливість продіагностувати ті недоліки свого мовлення, які можуть негативно вплинути на їх спілкування з аудиторією. Спочатку, аналізуючи монологи свої та товаришів по групі, вони переконуються в тому, що мало володіють прийомами орієнтації на слухача, не можуть користуватися ними свідомо, обираючи найбільш ефективні, виходячи з мети повідомлення й типу слухача. їм важко переадресувати розповідь від викладача на дитину, чи від дитини на компетентного слухача. Часто студенти мотивували це тим, що тема, яку вони вибрали для монологу, складна і «недоступна трьохрічній дитині». Інші просто повторювали, майже дослівно, ті ж оповідання. У таких випадках на допомогу приходила група, і всі разом вони шукали необхідну форму викладу. Подібні вправи та домашні завдання підвищують уміння аналізувати можливості слухача, його рівень розумового розвитку, підготовленість, формують випереджаючий самоконтроль та самооцінку продуктів мовленнєвої діяльності.

1. Робота із самоаналізу. Кожному пропонується визначити, якими у вони володіють комунікативними якостями, необхідними для ефективного виступу перед аудиторією за схемою:

№ п/п	Комунікативні якості, необхідні психологу (педагогу) для ефективного виступу перед аудиторією	Оцінка їх вираженості в себе (0-9 балів)

2. Обмін досвідом самоаналізу та оцінка заняття.

Рекомендовані інформаційні джерела

основні: [1; 2];

додаткові: [1; 2; 4; 5; 8-11; 13; 14; 16].

Тема 6. Група і колектив

1. Актуальність проблеми вивчення груп. Поняття про групи, їх класифікація.
2. Методи вивчення малих груп та колективів
3. Сумісність в групах і колективах.
4. Лідерство в групах і колективах.
5. Міжособистісні стосунки в колективі, їх якісна відмінність.

Теми доповідей і рефератів

1. «Важкі» діти.
2. Як не ображатись, не турбуватись через критику (за Д.Карнегі).

Рекомендовані інформаційні джерела

основні: [1; 2];

додаткові: [1; 2; 4; 5; 8-11; 13; 14; 16].

Тема 7. Увага, відчуття, сприймання

1. Поняття про увагу, її фізіологічні основи.
2. Види уваги.
3. Структура (властивості) уваги.
4. Індивідуальні особливості уваги. Розлади уваги. Розвиток та виховання уваги в учнів.
5. Поняття про відчуття.
6. Рефлекторна природа відчуттів. Рецептори і аналізатори.
- 7.. Загальні властивості відчуттів, їх закономірності.
- 8.. Класифікація відчуттів, їх види.
- 9.. Удосконалення відчуттів у результаті вправ. Компенсаційні можливості в галузі відчуттів.
10. Поняття про сприймання та його властивості.
- 11.. Фізіологічні основи сприймання. Роль моторних компонентів у сприйманні.
12. Класифікація сприймань та їх види.
13. Спрямованість особистості і сприймання. Аперцепція. Об'єктивні умови сприймання.
14. Сприймання простору і часу. Ілюзії і галюцинації.
15. Спостережливість і умови її формування.

Теми доповідей і рефератів

1. Причини неуважності учнів.
2. Основні прийоми активізації уваги учнів та студентів.
3. Розвиток довільної уваги у дітей за допомогою дорослих.
4. Вікові та індивідуальні особливості уваги.
5. Виховання уважної людини.
6. Як сприймають і уявляють світ сліпоглухонімі?
3. Проблема сенсорної ізоляції.
4. Патологія відчуттів.
5. Особливості відчуттів у тварин.
7. Екстрасенсорика, що це таке?
8. Розвиток сенсорної культури особистості.
9. Розвиток сприймання простору та часу в учнів.
10. Розвиток спостережливості у дітей.

Рекомендовані інформаційні джерела

основні: [1; 2];

додаткові: [1; 2; 4; 5; 8-11; 13; 14].

Тема 8. Пам'ять

1. Поняття про пам'ять, суспільно-історична природа її.
2. Види пам'яті.
3. Процеси пам'яті.
4. Індивідуальні відмінності в процесах пам'яті.

Теми доповідей і рефератів

1. Умови успішного запам'ятовування.
2. Методи тренування та покращення пам'яті.
3. Мнемоніка.
- 4.Порушення пам'яті та їхні наслідки.

5. Методи дослідження пам'яті людини.
7. Найважливіші теорії пам'яті в психологічній науці.
8. Розвиток пам'яті у дітей. Індивідуальні особливості пам'яті і здібності людини.

Рекомендовані інформаційні джерела

основні: [1; 2];

додаткові: [1; 2; 4; 5; 8-11; 13; 14].

Тема 9. Мислення

1. Поняття про мислення.
2. Мислення і мова. Соціальна природа мислення.
3. Фізіологічні основи мислення.
4. Вивчення мислення в психології і логіці. Поняття, їх види. Формування понять у процесі навчання.
5. Мисленнєві операції, їх характеристика.
6. Мислення як діяльність. Мислення і особистість. Мотивація мисленнєвої діяльності.
7. Мислення і розв'язування задач.
8. Види мислення та його індивідуальні особливості.

Теми доповідей і рефератів

1. Штучний інтелект.
2. Проблеми ліворукості.
3. Чи думають тварини?
4. Поняття про інтелект. Тести інтелекту.
5. Розвиток творчого мислення учнів.
6. Розкрийте залежність мислення від функціональної асиметрії півкуль головного мозку.
7. Поняття інтелекту за Дж. Гілфордом. Тести інтелекту та коефіцієнт інтелекту.
8. Тест Д. Векслера: особливості застосування.
9. Основні теорії мислення.

Рекомендовані інформаційні джерела

основні: [1; 2];

додаткові: [1; 2; 4; 5; 8-11; 13; 14].

Тема 10. Уява

1. Поняття про уяву. Соціальна природа уяви та об'єктивна дійсність.
2. Види уяви. Мрія і практична діяльність.
3. Аналітико-синтетичний характер процесів уяви. Способи синтезування, які забезпечують виникнення образів уяви.
4. Фізіологічні основи уяви.
5. Індивідуальні властивості уяви.

Теми доповідей і рефератів

1. Особливості формування творчої уяви.
2. Уява і здібності. Уява – основа творчої діяльності.
3. Алегорія як спосіб синтезування образів уяви.
4. Уява і інтуїція.
5. Методика виявлення, діагностики творчої уяви.
6. Чому діти фантазують?

Рекомендовані інформаційні джерела

основні: [1; 2];

додаткові: [1; 2; 4; 5; 8-11; 13; 14].

Тема 11. Емоції та почуття

1. Поняття про емоційне реагування та його характеристики.
2. Види емоційного реагування.
3. Фізіологічна основа емоцій і почуттів.
4. Роль емоцій в житті людини.
5. Емоційні властивості.
6. Загальне уявлення про почуття. Характеристика вищих почуттів.

Теми доповідей і рефератів

1. Розвиток та формування емоційної сфери дітей.
2. Емоції і почуття в роботі вчителя.
3. Чи завжди стрес шкідливий для людини?
4. Емоції тварини і людини – спільне та відмінне.
5. Вплив кохання на формування особистості.

Рекомендовані інформаційні джерела

основні: [1; 2];

додаткові: [1-4; 5; 8-11; 13; 14].

Тема 12. Воля

1. Поняття про волю. Мотиваційна сфера особистості та вольова діяльність.
2. Вольовий акт і його структура. Вольове зусилля.
3. Вольові якості особистості. Характеристика базальних та системних вольових якостей.

Теми доповідей і рефератів

1. Виховання та самовиховання волі.
2. Дитячі ігри та їхня роль у розвитку волі людини.

Рекомендовані інформаційні джерела

основні: [1; 2];

додаткові: [1; 2; 4; 5; 8-11; 13; 14].

Тема 13. Темперамент

1. Поняття про темперамент. Фізіологічні основи темпераменту.
2. Типи темпераментів, їх психологічна характеристика.
3. Роль спадковості в походженні властивостей темпераменту. Проблема мінливості темпераменту.
4. Роль темпераменту в трудовій і навчальній діяльності. Темперамент і індивідуальний стиль діяльності.
5. Індивідуальний підхід до учнів з різними типами темпераменту.

Теми доповідей і рефератів

1. Особливості навчання і виховання учнів різного типу темпераменту.
2. Конституційні теорії темпераменту (Кречмер, Шелдон).
3. Чи можна змінити темперамент?

Рекомендовані інформаційні джерела

основні: [1; 2];

додаткові: [1; 2; 4; 5; 8-11; 13; 14].

Тема 14. Здібності

1. Поняття про здібності. Актуальність проблеми розвитку і формування здібностей.
2. Здібності і знання, вміння, навички.
3. Види здібностей.

4. Структура здібностей.
5. Кількісна і якісна характеристика здібностей.
6. Здібності й задатки. Проблема спадковості здібностей.
7. Формування та розвиток здібностей в учнів.

Теми доповідей і рефератів

1. Що таке геніальність?
2. Психологічний аналіз педагогічних здібностей.
3. Загадки обдарованості.
4. Гендерні відмінності у здібностях та їх наукове пояснення.

Рекомендовані інформаційні джерела

основні: [1; 2];

додаткові: [1; 2; 4; 5; 8-11; 13; 14].

Тема 15. Характер

1. Поняття про характер, вияв його. Знання характеру – основа індивідуального підходу до учнів.
2. Структура характеру.
3. Природа характеру. Природні і соціальні передумови характеру. Характер і темперамент.
4. Акцентуація рис характеру. Підліткові акцентуації А.Є.Лічко. Класифікація акцентуацій за характером манери спілкування (за К.Леонгардом).

Теми доповідей і рефератів

1. Типологія соціальних характерів Е.Фромма («мазохіст-садист», «руйнівник», «конформіст-автомат»).
2. Характер і почерк.
3. Що таке фізіогноміка?
4. Ваш улюблений колір і ваш характер.
5. Характер, поведінка та учбова діяльність учня.
6. Як удосконалювати самого себе?
7. Основні типи акцентуацій рис характеру. Аналіз їхнього впливу на поведінку і діяльність людини.

Рекомендовані інформаційні джерела

основні: [1; 2];

додаткові: [1; 2; 4; 5; 8-11; 13; 14].

4.3. Організація самостійної роботи студентів

Зміст завдань для самостійної роботи студентів та форми звітності.

№ з/п	Назва теми	Форми звітності
1	Ведення словника.	Словник
2	Підготовка до семінарських занять.	Виступи, опрацювання літератури, першоджерел
3	Підготовка доповідей.	Доповіді
4	Підготовка рефератів.	Реферати
5	Складання анкети.	Анкета
6	Виконання методик за темами.	Результати методик та їх інтерпретація
7	Опрацювання статей. Підготовка конспектів – першоджерел.	Конспекти
8	Підготовка до модульного контролю	Відповіді на питання модульного контролю

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю

Модульний контроль №1 «Введення в загальну психологію.

Особистість в діяльності та спілкуванні у групах і колективах»

1. Чи згодні ви з твердженням, що всю різноманітність психічного життя людини можна звести до трьох груп психічних явищ?
А) так;
Б) ні.
2. Чи можна стверджувати, що головним завданням психології як науки є встановлення психологічних закономірностей у психічній діяльності?
А) так;
Б) ні.
3. Чи згодні ви з твердженням, що тільки півкулі головного мозку можуть бути органом психічної діяльності?
А) так;
Б) ні.
4. Чи можна стверджувати, що психічна діяльність виникла як механізм активного відображення дійсності живими істотами?
А) так;
Б) ні.
5. Чи достатньою є така характеристика свідомості: Свідомість - це вища форма психіки, що сформувалася в процесі суспільно-історичного розвитку людини?
А) так;
Б) ні.
6. Чи завжди застосування методів дослідження повинно базуватися на певних принципах?
А) так;
Б) ні.
7. Чи всі сфери психіки людини дає можливість вивчати метод аналізу продуктів діяльності?
А) так;
Б) ні.
8. Чи правильно названа послідовність етапів розвитку нервової системи: дифузна, ланцюжкова, вузлова, ганглієва, церебрспінальна?
А) так;
Б) ні.
9. Чи правильно названа послідовність етапів розвитку психіки: подразливість, чутливість, научіння, інстинкт, інтелектуальна діяльність, свідомість?
А) так;
Б) ні.
10. Чи можна стверджувати, що сутність відмінностей психік людини і тварини полягає в тому, що для останньої це механізм пристосування до реальних умов життя, а для першої - інструмент перетворення світу з метою максимального задоволення своїх потреб?
А) так;
Б) ні.
11. Кожну людину можна назвати особистістю?
А) так;
Б) ні.
12. За пірамідою А. Маслоу потреби у визнанні та оцінці займають найвище місце.
А) так;
Б) ні.
13. Система домінуючих мотивів визначає спрямованість особистості?
А) так;
Б) ні.
14. Інтереси визначаються тільки індивідуальними умовами життя особистості?
А) так;
Б) ні.
15. Чи можна стверджувати, що різні види діяльності - це продукти суспільного буття людей?

- А) так;
Б) ні.
16. Чи можлива діяльність без чіткого уявлення про її мету?
А) так;
Б) ні.
17. Чи завжди людська діяльність опосередковується суспільним досвідом?
А) так;
Б) ні.
18. Чи відповідає наведена послідовність компонентів діяльності реальній логіці її розгортання: актуалізація проблеми, усвідомлення мети, формування програми дій, визначення способу дій, реальне виконання дій, коригування дій, результат?
А) так;
Б) ні.
19. Чи завжди соціальний досвід є необхідною умовою виконання діяльності?
А) так;
Б) ні.
20. Чи завжди завершеність спілкування є необхідною умовою взаєморозуміння?
А) так;
Б) ні.
21. Чи правильно наведена класифікація груп: велика, мала, реальна, умовна, референтна, офіційна, неофіційна, формальна, неформальна, колектив?
А) так;
Б) ні.
22. Чи можна стверджувати, що виникнення мови - це закономірний продукт суспільного буття людей та їхньої діяльності?
А) так;
Б) ні.
23. Чи правильним є твердження, що без мови не може бути власне людського поняттєвого мислення?
А) так;
Б) ні.
24. Чи можна стверджувати, що мова і мовлення - тотожні?
А) так;
Б) ні.

Модульний контроль №2

«Пізнавальні та емоційно-вольові психічні процеси.

Індивідуально-психологічні властивості особистості»

1. Відчуття дають інформацію про зміни у власному тілі.
А) так;
Б) ні.
2. Відчуття є умовою психічного розвитку людини.
А) так;
Б) ні.
3. Ці відчуття сигналізують про стан обмінних процесів, роботу внутрішніх органів, стан організму в цілому.
А) пропріоцептивні;
Б) інтероцептивні;
В) екстероцептивні;
Г) контактні;
Д) дистантні.
4. Чутливість аналізаторів є постійною величиною.
А) так;
Б) ні.
5. Сприймання з'являється пізніше відчуттів і розвивається на їхньому ґрунті.
А) так;
Б) ні.
6. Властивість сприймання, яка полягає у відносній незалежності перцептивного, головним чином зорового образу від умов, у яких перебуває предмет сприймання.
А) предметність;
Б) цілісність;

В) структурність;

Г) константність;

Д) осмисленість.

7. На якій стадії становлення образу сприймання об'єкт упізнається і його образ набуває ознак предметності й усвідомленості?

А) на стадії розрізнення розміщення об'єкта в просторі;

Б) на стадії мигтіння контуру, що простежується при наближенні спостерігача до об'єкта чи збільшення часу розглядання останнього ;

В) на стадії відображення різких зсувів кривизни;

Г) на стадії глобально-адекватного відображення форми без чіткого розрізнення деталей;

Д) на стадії досягнення цілковитої адекватності образу сприймання об'єкта.

8. Вид сприймання, у якому відсутній конкретний фізичний подразник та відповідний аналізатор:

А) сприймання простору;

Б) сприймання віддаленості в глибину;

Г) сприймання розміру;

Д) сприймання напрямку;

Е) сприймання часу;

Ж) сприймання руху.

9. Увага має свій предмет пізнання:

А) так;

Б) ні.

10. Фізіологічний механізм уваги полягає в концентрації збудження, викликаного об'єктивними зовнішніми чи внутрішніми подразниками, у певних ділянках кори головного мозку.

А) так;

Б) ні.

11. При якому виді уваги провідна роль належить другій сигнальній системі?

А) мимовільній;

Б) довільній;

В) післядовільній.

12. Властивість уваги, яка допомагає особистості орієнтуватися в навколишній дійсності, швидко приступати до виконання нових завдань:

А) концентрація;

Б) стійкість;

В) переключення;

Г) розподіл;

Д) обсяг.

13. Однією з причин неуважності є відсутність знань:

А) так;

Б) ні.

14. Цей процес пам'яті пов'язаний із накопиченням індивідуального досвіду:

А) запам'ятовування;

Б) зберігання;

В) забування;

Г) відтворення.

15. Розв'язуючи математичну задачу, учень повинен утримувати в пам'яті окремі проміжні результати, які йому зовсім не потрібні після розв'язання. Такий вид пам'яті дістав назву:

А) рухової;

Б) емоційної;

В) образної;

Г) словесно-логічної;

Д) короткочасної;

Є) оперативної;

Ж) довгочасної;

З) мимовільної;

І) довільної;

К) смислової;

Л) механічної.

16. Мислення як процес відбувається тільки завдяки мисленевим діям:

А) так;

Б) ні.

17. Чи всі мисленеві операції перелічені: аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, класифікація, систематизація?

А) так;

Б) ні.

18. За допомогою якої мислительної операції відбувається виділення одних властивостей об'єкта мислення серед інших?

А) аналізу;

Б) синтезу;

В) порівняння;

Г) абстрагування;

Д) узагальнення;

Є) класифікації;

Ж) систематизації.

19. Який вид мислення втілюється в поняттях, судженнях, умовиводах?

А) наочно-дійове;

Б) наочно-образне;

В) словесно-логічне.

20. За характером розв'язуваних завдань мислення поділяється на:

А) теоретичне та практичне;

Б) дискурсивне та інтуїтивне;

В) репродуктивне та продуктивне.

21. Уява завжди базується на знаннях:

А) так;

Б) ні.

22. До якого виду уяви відносять сновидіння, ілюзії?

А) пасивної;

Б) активної;

В) репродуктивної;

Г) творчої;

Д) мрії.

23. На базі якого прийому уяви створюються шаржі та карикатури?

А) аглютинації;

Б) схематизації;

В) гіперболізації;

Г) типізації;

Д) загострення.

24. Які вольові дії виникають лише в умовах конфлікту між бажаною метою і небажаними умовами та наслідками цієї дії?

А) довільні;

Б) власне вольові.

25. Воля невід'ємна від свідомості, від свідомих дій.

А) так;

Б) ні.

26. Емоції це:

А) стійке й узагальнене ставлення до об'єктів;

Б) відображення ситуаційного ставлення людини до певних об'єктів.

27. Можливість ідеї постійно, впродовж тривалого часу викликати сильну емоційну реакцію називають:

А) афектом;

Б) настроєм;

В) пристрастю;

Г) стресом.

28. Предметні почуття поділяються на

А) інтелектуальні;

Б) знакові;

В) моральні;

Г) світоглядні;

Д) естетичні.

29. В яких почуттях втілюється ставлення людини до людини й суспільства?
 А) в інтелектуальних;
 Б) в естетичних;
 В) в моральних.
30. Чи всі названі етапи розвитку складної вольової дії: потяг, бажання, боротьба мотивів, прийняття рішення, дія виконання?
 А) так;
 Б) ні.
31. Фізіологічним підґрунтям темпераменту є тип вищої нервової діяльності?
 А) так;
 Б) ні.
32. Який тип темпераменту характеризується низьким рівнем нервово-психічної активності, значною емоційною реактивністю, стриманістю та приглушеністю моторики й мовлення, глибиною і стійкістю почуттів при слабкому зовнішньому їх виявленні?
 А) холеричний;
 Б) флегматичний;
 В) меланхолічний;
 Г) сангвінічний.
33. Людина народжується з певними рисами характеру?
 А) так;
 Б) ні.
34. Якому типові акцентуації характеру властиві надмірна чутливість, лякливість, вразливість?
 А) інтровертному;
 Б) некерованому;
 В) неврастенічному;
 Г) екстравертному;
 Д) сензитивному;
 Є) демонстративному.
35. Здібності передаються спадково?
 А) так;
 Б) ні.
36. Задатки є обов'язковою передумовою здібностей?
 А) так;
 Б) ні.

1.2. Форми і методи підсумкового контролю

Питання до екзамену із загальної психології

1. Визначення психології як науки.
2. Предмет психології та її завдання.
3. Природа і сутність психіки.
4. Сучасна психологія і її місце в системі наук.
5. Головні напрямки сучасної психології.
6. Загальні галузі психології.
7. Поняття методології і методу психологічних досліджень.
8. Основні етапи психологічного дослідження.
9. Вимоги до проведення психологічного дослідження.
10. Головні методи психології.
11. Додаткові методи психології.
12. Будова і діяльність нервової системи.
13. Поняття аналізатора, його структура.
14. Роль кори головного мозку і підкоркових структур в управлінні психічними процесами і станами.
15. Основні закономірності вищої нервової діяльності.
16. Етапи розвитку нервової системи.
17. Поняття про психіку, її функції.
18. Етапи розвитку психіки.

19. Особливості психічного відображення.
20. Розвиток психіки тварин.
21. Відмінності психіки людини від психіки тварин.
22. Біологічні передумови виникнення свідомості людини.
23. Свідомість як форма відображення людиною дійсності. Структура свідомості.
24. Несвідоме, його прояв у психічних процесах, властивостях та станах людини.
25. Самосвідомість особистості. Я-концепція та образ Я.
26. Поняття особистості.
27. Характеристика різних підходів до визначення особистості.
28. Типи особистості.
29. Індивід, особистість та індивідуальність. Індивідні та особистісні якості людини.
30. Основні параметри особистості: сталість, єдність та активність. Спрямованість особистості як стало домінуюча система мотивів.
31. Установки та прагнення. Ідеали, переконання, світогляд особистості.
32. Структура особистості.
33. Соціалізація особистості, основні її механізми.
34. Поняття про діяльність.
35. Структура діяльності.
36. Засоби діяльності і процес їх засвоєння.
37. Основні види діяльності
38. Поняття про спілкування. Зміст спілкування.
39. Засоби спілкування.
40. Поняття про мову та її функції.
41. Структура мови.
42. Види мовлення.
43. Функції спілкування.
44. Рівні спілкування.
45. Види спілкування.
46. Сторони спілкування.
47. Механізми сприйняття людини людиною: ідентифікація, рефлексія, стереотипізація.
48. Методи вивчення спілкування.
49. Поняття про групи та їх різновиди.
50. Поняття про колектив у психології.
51. Міжособистісні стосунки в групах і колективах.
52. Психологічна сумісність і конфлікт у міжособистісних стосунках.
53. Поняття про здібності.
54. Структура здібностей.
55. Види здібностей.
56. Умови розвитку здібностей.
57. Поняття обдарованості.
58. Індивідуальні відмінності у здібностях людей.
59. Поняття про темперамент.
60. Фізіологічні основи темпераменту.
61. Психологічна характеристика темпераменту.
62. Типологія темпераментів.
63. Зв'язок темпераменту та індивідуального стилю діяльності.
64. Поняття про характер.
65. Природа характеру.
66. Структура характеру.
67. Риси характеру та закономірні зв'язки між ними.
68. Типологія характерів.
69. Зв'язок характеру з темпераментом, волею, мотивацією поведінки.
70. Поняття про увагу.
71. Фізіологічні основи уваги.

72. Види і форми уваги.
73. Властивості уваги.
74. Методи вивчення уваги.
75. Поняття про відчуття.
76. Фізіологічні основи відчуттів.
77. Види відчуттів і їх класифікація.
78. Властивості відчуттів.
79. Зв'язок відчуттів із діяльністю.
80. Поняття про сприймання.
81. Фізіологічні основи сприймань.
82. Види сприймань.
83. Властивості сприймань.
84. Поняття про пам'ять.
85. Види пам'яті.
86. Характеристика процесів пам'яті.
87. Індивідуальні особливості пам'яті.
88. Умови продуктивності мимовільного, довільного запам'ятовування.
89. Уявлення пам'яті, їх характерні особливості.
90. Поняття про мислення.
91. Теорії мислення.
92. Розумові дії та мислительні операції.
93. Форми мислення.
94. Види мислення.
95. Індивідуальні особливості мислення.
96. Поняття про уяву.
97. Фізіологічні основи уяви.
98. Процес створення образів уяви.
99. Види уяви.
100. Роль фантазії в ігровій діяльності дитини та творчій діяльності дорослого.
101. Поняття про емоції і почуття.
102. Фізіологічні основи почуттів.
103. Функції емоцій.
104. Теорії емоцій.
105. Форми переживання почуттів.
106. Вищі почуття, їх види.
107. Поняття про волю.
108. Підходи і тенденції розвитку уявлень про волю.
109. Структура і види вольових дій.
110. Функції волі.
111. Різновиди вольових дій.
112. Характеристика і види вольового зусилля.
113. Вольові якості особистості і умови та шляхи їх розвитку.

1.3. Критерії оцінювання знань студентів

У процесі оцінювання навчальних досягнень застосовуються такі методи

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; конспект, реферат.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Вимоги до знань та умінь студентів	Максимальна кількість балів, оцінка за шкалою ECTS
Повно й ґрунтовно володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого. Простежувався зв'язок теоретичного матеріалу з практикою.	A: 90 – 100 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого.	B: 80 – 89 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом. Проте відсутня логічна послідовність у викладі матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	C: 70 – 79 б.
Знання модулів передаються зазубреними з підручників (з конспекту) фразами. Відсутня логічна послідовність у викладі навчального матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	D: 65 – 69 б.
Знання модуля передаються тільки за допомогою певних питань з боку викладача.	E: 60 – 69 б.

Розподіл балів, які отримують студенти

№з/п	Назва теми	Форми звітності	Кількість балів
1	Ведення словника.	Словник	3
2	Підготовка до семінарських занять.	Виступи, опрацювання літератури, першоджерел	27
3	Складання анкети.	Анкета	3
4	Проведення методики «Кінетичний малюнок сім'ї»	Малюнок та інтерпретація	3
5	Виконання методик за темами.	Результати методик та їх інтерпретація	6
6	Підготовка до модульного контролю	Відповіді на питання модульного контролю	18
	Екзамен		40
	Разом		100

VI. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні

1. Загальна психологія : навч. посіб./ О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. Київ: Каравела, 2015. 640 с.
2. Максименко С.Д. Загальна психологія : навч. посіб. Вид. 3-є, перероб. та доп. Київ: ЦУЛ, 2008. 272 с.

Допоміжні

1. Варій М. Й. Загальна психологія: підручник. 3-тє вид. Київ: ЦУЛ, 2009. 1007 с.
2. Волошина В.В., Долинська Л.В., Ставицька С.О., Темрук О.В. Загальна психологія:

- практикум. Київ: Каравела, 2005. 280 с.
3. Дрозденко К.С. Загальна психологія в таблицях і схемах: навч. посіб. Київ: ВД «Професіонал», 2004. 304 с.
 4. Дуткевич Т.В. Загальна психологія. Теоретичний курс. [текст] навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 388 с.
 5. Загальна психологія: хрестоматія / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. Київ: Каравела, 2015. 640 с.
 6. Козляковський П.А. Загальна психологія: підручник. 3-є вид., доп. і перероб. Миколаїв: Дизайн і поліграфія, 2005. 468 с.
 7. Корольчук М.С., Крайнюк В.М., Марченко В.М. Психологія: схеми, опорні конспекти, методики: навч. посіб. / За заг. ред. М.С. Корольчука. Київ: Ельга, Шка-Центр, 2005. 320 с.
 8. М'ясоїд П.М. Курс загальної психології підручник. Т. 1. Київ: Алерта, 2011. 496 с.
 9. Основи психології: підручник / За заг. ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. Вид. 6-е, стереотип. Київ : Либідь, 2006. 632 с.
 10. Павелків Р.В. Загальна психологія: підручник. 3-є вид., допов. Київ : Кондор, 2009. 576 с.
 11. Партико Т. Б. Загальна психологія. Академічний курс: Підручник. Київ : Видавничий дім «Ін Юре», 2008.
 12. Савицька О.В., Співак Л.М. Тестові завдання з психології : методичні рекомендації. Кам'янець-Подільський: Видавець Зволейко Д.Г., 2009. 108 с.
 13. Савчин М.В. Загальна психологія: підручник. 2-ге вид., доповн. Київ: ВЦ «Академія», 2018. 344 с.
 14. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Загальна психологія. навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2012. 296 с.
 15. Співак Л. М. Особливості становлення наукової думки про самосвідомість особистості у філософсько-психологічному історіогенезі. Проблеми сучасної психології : зб. наук. праць Кам'янець-Подільського національного ун-ту імені Івана Огієнка, Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. 2011. Вип. 14. С. 757-766
 16. Шапар В.Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків: Прапор, 2005. 640 с.

Інформаційні ресурси

1. Варій М.Й. Загальна психологія: навч. посіб. 2-ге видан., випр. і доп. Київ: ЦУЛ, 2007. 968 с. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-book-113.html>
2. Загальна психологія Павелків Р.В. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15840720/psihologiya/zagalna_psihologiya_-_pavelkiv_rv
3. Загальна психологія Сергєєнкова О.П. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://pidruchniki.ws/17540906/psihologiya/zagalna_psihologiya_-_sergyeyenkova_op
4. Загальна психологія Максименко С.Д. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://studentbooks.com.ua/content/view/1264/1/>
5. Полозенко О.В. Основи загальної психології. Том I [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rulit.me/books/osnovi-zagalnoi-psihologii-tom-i-read-314904-1.html>

VIII. Доповнення та зміни, внесені до робочої програми в 2021 /2022 н.р.

Навчально-методична картка курсу «Загальна психологія»

Всього: 122 год. Лекції - 40. Семінарські - 28. Самостійна робота – 52 год. Екзамен- 2 год.

Примітка: Лекційні та семінарські заняття проводяться офлайн в аудиторії, в разі оголошення карантину - онлайн на платформі (moodle, google meet).

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV
Модулі	I модуль						II модуль								
Лекції	4	4	2	2	2	4	6	2	2	2	2	2	2	2	2
Дата	<i>16.09</i>	<i>30.09</i>	<i>07.10</i>	<i>21.10</i>	<i>28.10</i>	<i>28.10, 04.11</i>	<i>11.11, 18.11</i>	<i>25.11</i>	<i>25.11</i>	<i>02.12</i>	<i>09.12</i>	<i>09.12</i>	<i>16.12</i>	<i>23.12</i>	<i>23.12</i>
Семінарські заняття	2	2	2	1	1	2	4	1	1	2	1	1	1	1	2
Дати															
Теми	Предмет психології і методи психології	Розвиток психіки і свідомості	Психологія особистості в діяльності	Спілкування	Мова і мовлення	Група і колектив	Увага, відчуття, сприймання	Темперамент	Характер	Пам'ять	Мислення	Уява	Емоції та почуття.	Воля	Здібності
Самостійна робота	опрацювання теоретичного матеріалу, індивідуальні завдання														
Поточний контроль	Модульна контрольна робота № 1						Модульна контрольна робота № 2								

**Підсумковий
контроль**

Екзамен